

УДК 138.14

Н. Тимошик

(Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя)

ОЦІНЮВАННЯ СТУПЕНЯ ПІДПРИЄМНИЦЬКОГО РИЗИКУ

В сучасній економіці України найважливіше значення має виробниче підприємство, оскільки в сфері виробництва створюється національне багатство суспільства і саме воно є найбільш ризиковим.

Більшість авторів наукових праць пропонують при оцінюванні підприємницького ризику урахувати лише несприятливі події та їхні негативні наслідки. Але, як свідчать інші дослідження, такий підхід недостатньо відображає сутність підприємницького ризику.

Ризик - це ймовірність (загроза) втрати підприємцем частини ресурсів, недоотримання прибутків або поява додаткових витрат внаслідок здійснення господарської діяльності. Все це може привести фірму до банкрутства. Ступінь ризику - це ймовірність появи втрат, а також розмір можливих збитків від них, тобто це розмір очікуваної невдачі в процесі досягнення мети у підприємницькій діяльності.

За результатами вивчення та систематизації видів ризику та його впливу на господарську діяльність встановлено, що окрім зовнішніх ризиків, які не залежать від діяльності підприємства, на промислово-виробничу фірму можуть мати вплив чотири види внутрішнього ризику: виробничо-технічний, комерційний, фінансовий, інвестиційний.

Виробничо-технічний ризик виникає в процесі виробництва і пов'язаний з неможливістю виконання фірмою своїх обов'язків за договором із замовником. Джерелами його виникнення можуть бути: неправильно визначена стратегія фірми, нераціональне використання внутрішніх ресурсів фірми, збільшення витрат, зниження обсягів виробництва, невірні прийняті рішення керівником, втрата майна.

Комерційний ризик може бути спричинений ненадійністю партнерів у спільній діяльності при реалізації товарів на ринку і характеризується такими чинниками: недостовірністю інформації, відсутністю власної збутової ніші, зниженням обсягу продажу, недосконалістю організації товароруку, недостатністю маркетингових досліджень, незбалансованістю попиту і пропозиції та втрата клієнтури.

Фінансовий ризик виникає при загрозі недоотримання запланованої кількості фінансових ресурсів, невиконанні фірмою своїх обов'язків перед інвесторами. Причиною такого стану є: зниження прибутку, погіршення фінансового стану підприємства, непередбачене збільшення витрат, можливе вилучення діловим партнером частини грошових засобів з статутного фонду фірми, зміна курсу валют, невчасні розрахунки за поставлений товар, недоотримання коштів від інвесторів.

Інвестиційний ризик пов'язаний із особливостями вкладення фірмою фінансових коштів у різні проекти і зумовлений: нераціональним вкладенням інвестицій, нестачею джерел фінансування при реалізації проекту, збільшенням обумовленої раніше вартості проекту, вкладенням значної суми грошових засобів в один проект, неспрацьовуванням вибраного способу фінансування, можливим виникненням втрат внаслідок недотримання фірмою вимог біржових угод, обезціненням фінансово-інвестиційного портфелю.

Таким чином, таке комплексне використання цих методів здатне забезпечити ефективне ухвалення рішень та їх виконання з достатнім ступенем точності, що спричинить до зниження ризику.